

Európa földrajza II. - Oroszország-

Pecsmány Péter

Tudományos munkatárs

Földrajz-Geoinformatika Intézet

ecopeter@uni-miskolc.hu

1.

Szovjetunió

Soviet Union Administrative Divisions, 1989

DEPOSITORY

The United States Government has not recognized the incorporation of Estonia, Latvia, and Lithuania into the Soviet Union. Other boundary representation is not necessarily authoritative.

1.

Oroszország

ALTAIC LANGUAGES

AMo Mongolic languages

AMo1	Mongolian / Ordos
AMo2	Oirat / Kalmyk
AMo3	Buryat
AMo4	Dagur
AMo5	Monguor-Santa
AMo6	Shira Yugur
AMo7	Moghol

ATu Tungusic languages

ATu1	Northern Tungusic (Tungus)
ATu2	Southeastern Tungusic (Amur)
ATu3	Southwestern Tungusic (Manchu)

AK Korean

AJ Japonic languages

agglutinating languages,
so the language family
is in dispute

AT Turkic languages

AT13	Chuvash
AT14	Karaim
AT15	Turkmen
AT16	Azerbaijani
AT17	Tatar
AT18	Crimean Tatar
AT19	Bashkir
AT20	Uzbek
AT21	Kyrgyz
AT22	Gagauz
AT23	Afshar
AT24	Khorasani Turkic

From a geographical point of view the
Turkic languages AT26 - AT29 are also
belonging to the group of the otherwise
isolated Caucasian languages.

URALIC LANGUAGES

UF Finno-Ugric

UF1	Baltic-Finnic
UF2	Sami languages
UF3	Permic languages
UF4	Volga-Finnic
UF5	Hungarian
UF6	Ob-Ugric

US Samoyedic

US1	Northern group
US2	Southern group

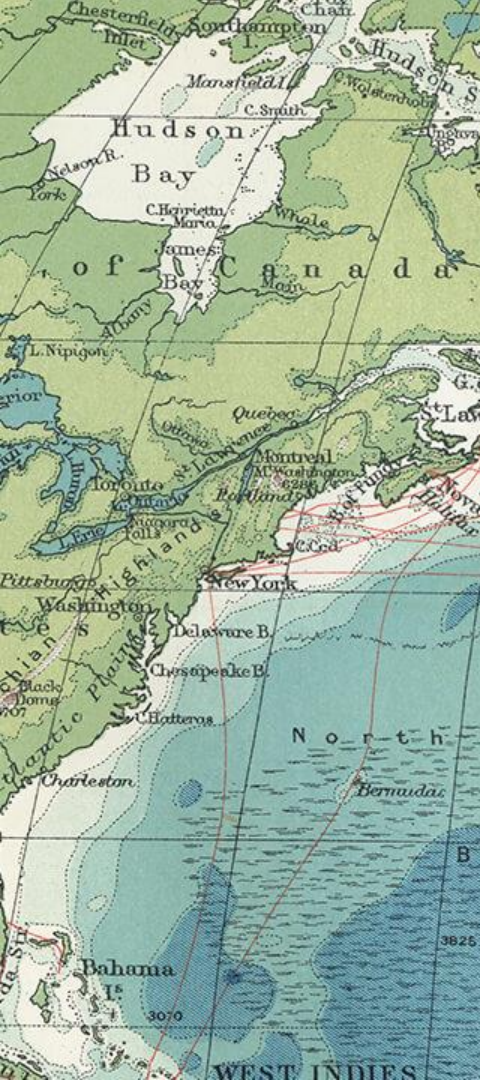
UY Yukaghir

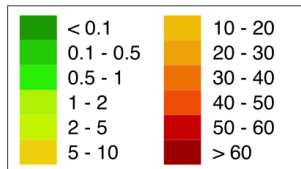
The affiliation to the Uralic
languages is in dispute.

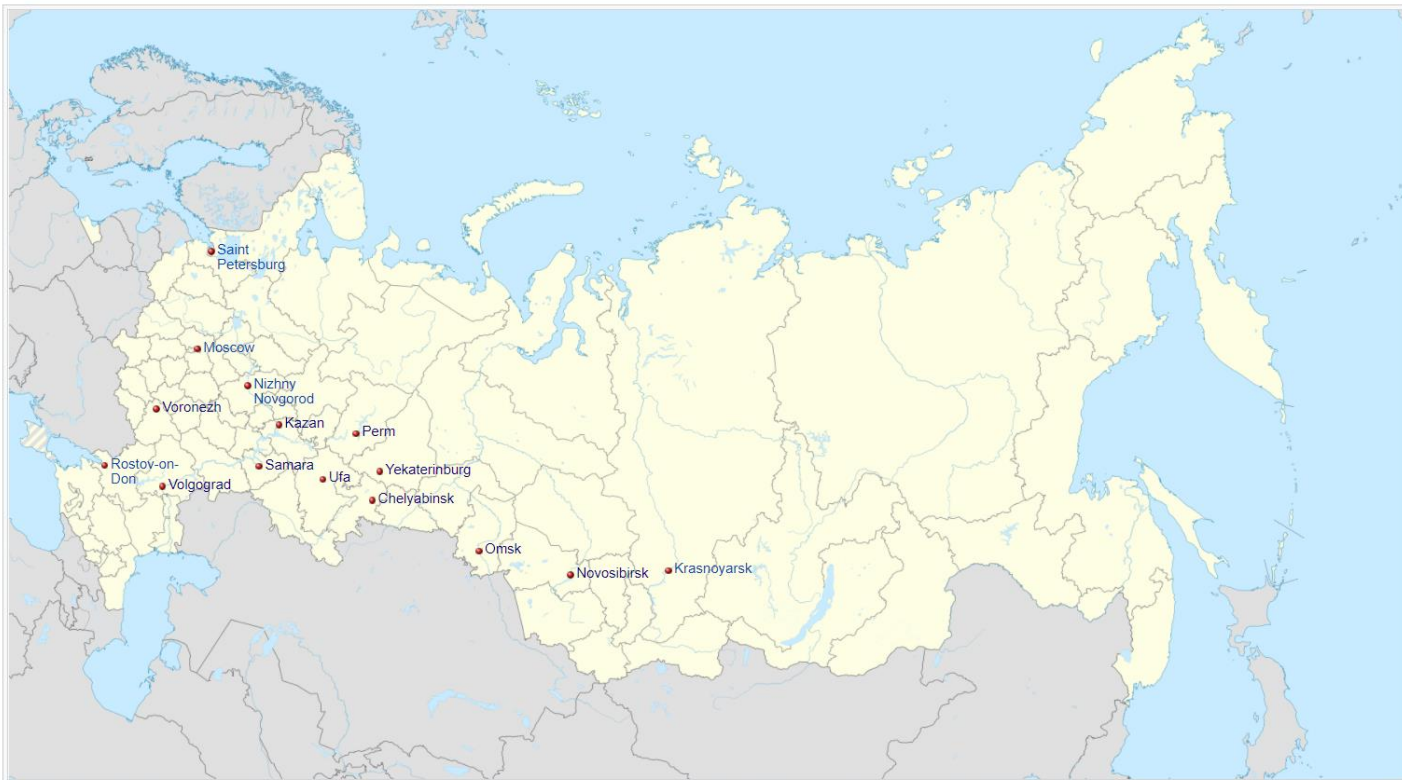
Sketch: Dr. phil. Ihsan Yılmaz Bayraktarlı
Cartography: Dipl.-Geogr. Maximilian Dörrbecker

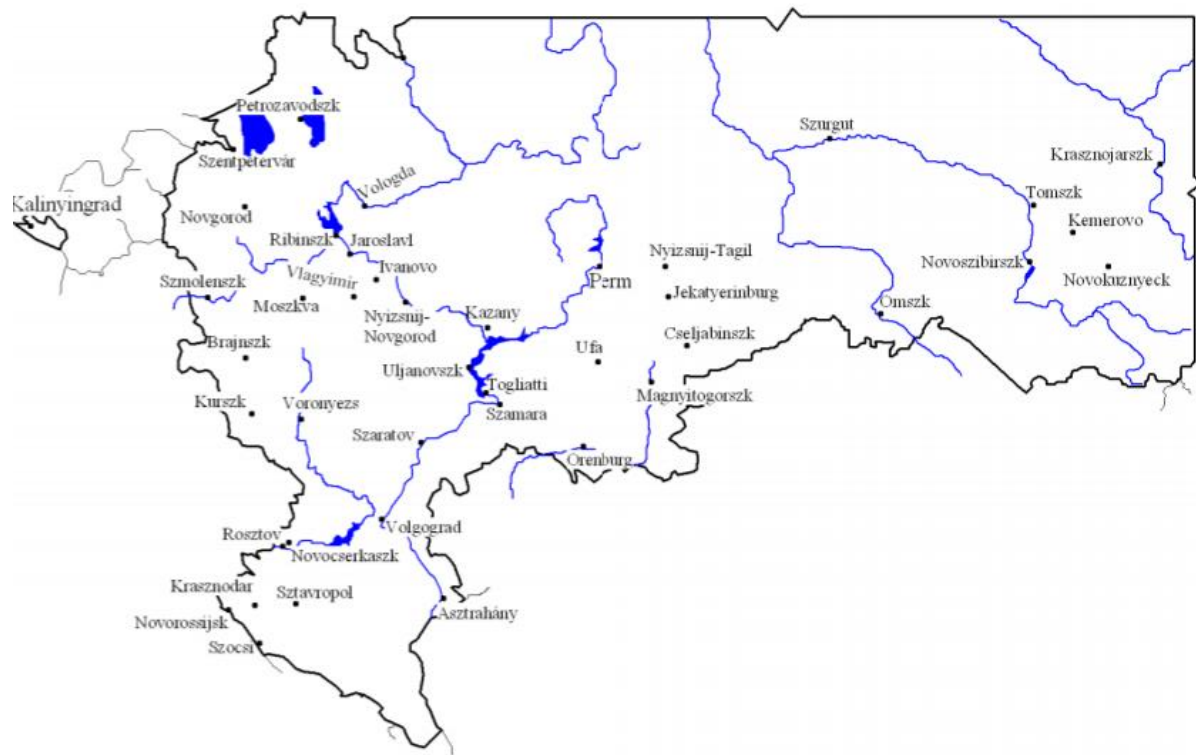

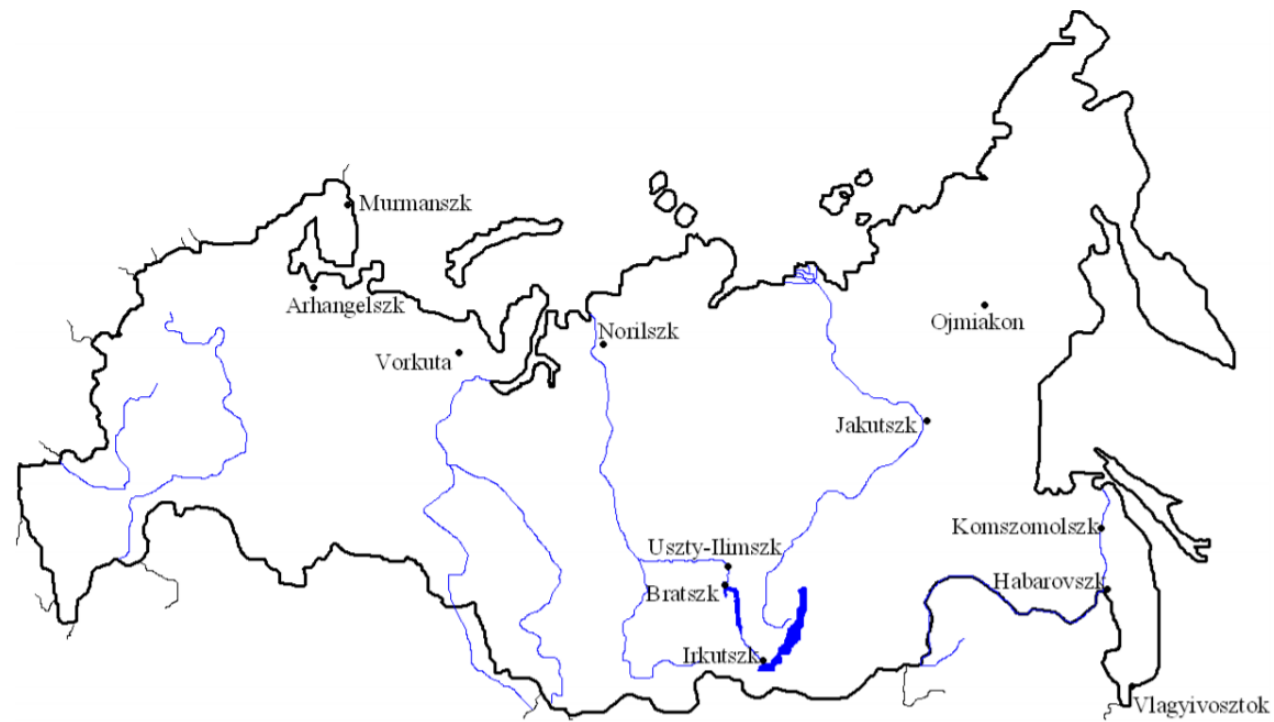

Location of most populous cities in Russia

5

Oroszország

Moszkva

Világviszonylatban is jelentős szerepet tölt be az orosz főváros. Lakóinak száma elővárosaival együtt meghaladja a 14 millió főt. Már a XII. század elején lakott település volt, majd néhány évtized múlva felépült erődje (kreml) is. Az erőd (kreml) minden orosz város központja volt. Az ország tudományos és oktatási központja, kereskedelmi és közlekedési csomópont. Az iparágak közül gyakorlatilag mindegyik megtalálható a városban, kiemelkedik a műanyag- és gyógyszergyártás, a textilipar, gépgyártás valamint az élelmiszeripar. Idegenforgalma kiemelkedő, köszönhető ez olyan történelmileg is jelentős helyeknek, mint a Kreml, a Vörös tér, vagy olyan számottevő oktatási központoknak, mint a Lomonoszov Egyetem.

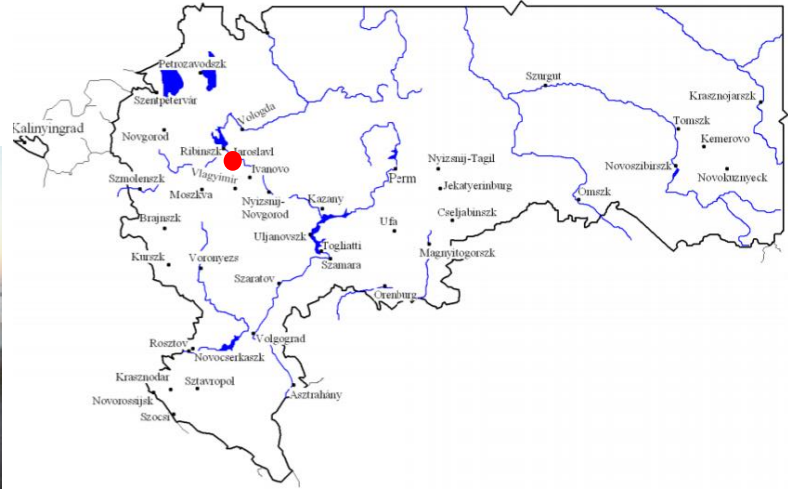

Oroszország

Jaroslavl

Középkori fejedelmi központ volt. Jelentős kőolajfinomítója és textilipari üzeme van. Kiemelkedik dízelmotor gyára, amely elsősorban vasútimozdonyokhoz, valamint folyami hajókhoz gyárt motorokat.

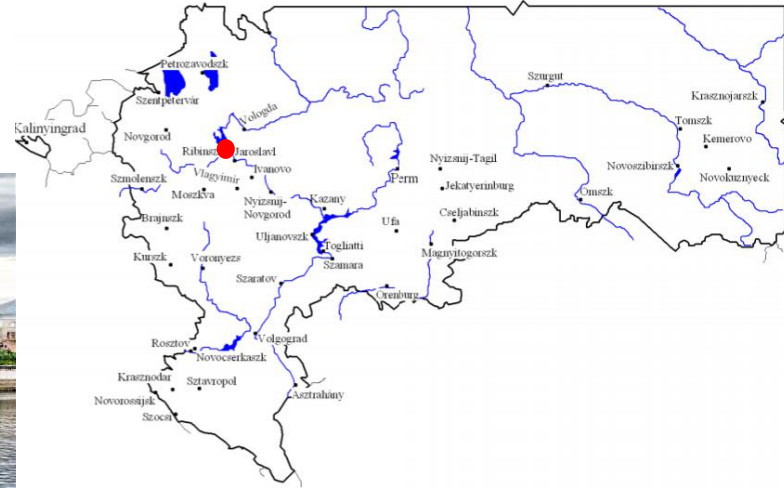

Oroszország

Ribinszk

1941 óta jelentős település, amikor is vízierőművet telepítettek a város mellé. Ekkortól kezdve energetikai központ, majd az energiát felhasználva aggregátor- és kábelgyár épült.

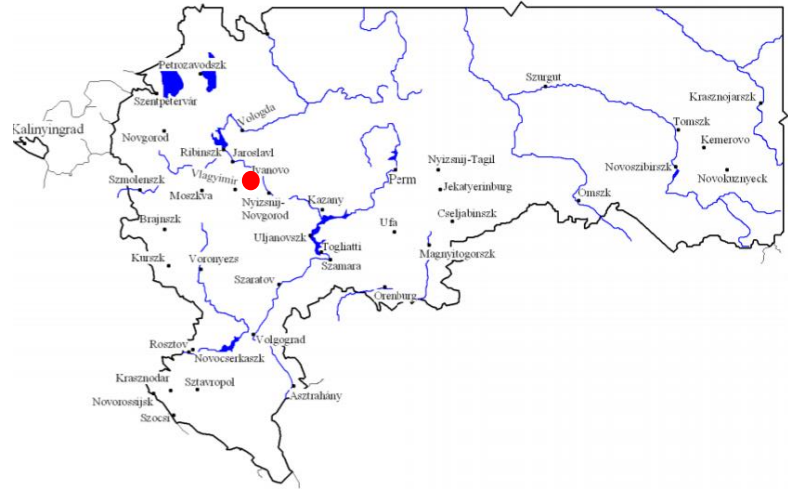

Oroszország

Ivanovo

Az egyik legjelentősebb textilipari központ. Az orosz Manchester. Főként lent és gyapotot dolgoznak fel. Gépgyártásában a textilipari gépeké a vezető szerep.

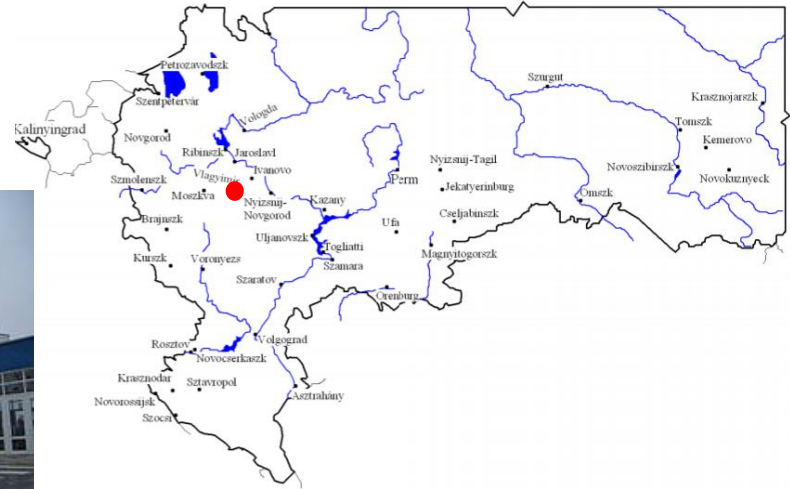

Oroszország

Vlagyimir

Fontos egyházi központ ahol már a XII. században székesegyház állt. Az orosz cárok koronázó városa volt. Ipari várossá a második világháború után vált, azóta műanyagipara, autóalkatrész gyára és textilüzeme jelentős.

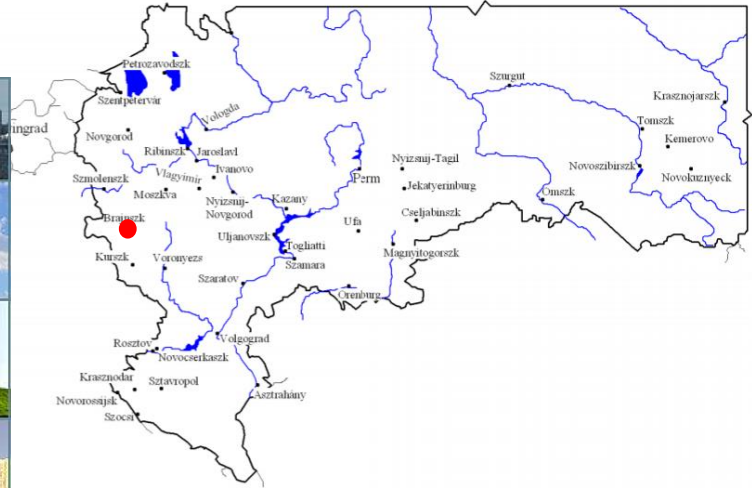

Oroszország

Brjanszk

Kiemelkedő vasúti csomópont, a Donyec-medence, Kijev, Moszkva és Szentpétervár felé ágazik el itt a vasútvonál. Fontos mozdony- és vagonggyára, valamint dízelmotorgyártó üze, amely elsősorban hajómotorokat gyárt.

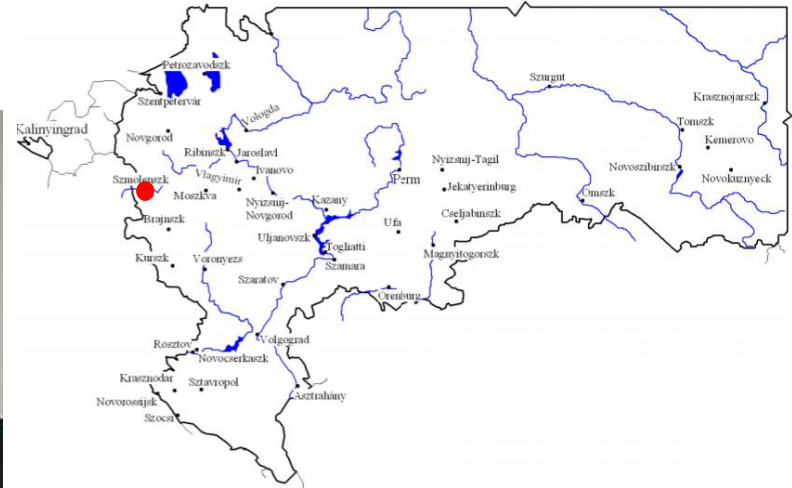

Oroszország

Szmolenszk

A Baltikumot és Görögországot összekötő út mentén helyezkedik el a város. Ennek köszönhetően már évszázadok óta fontos kereskedelmi központ. XVI. századi erődjének köszönhetően fontos szerepet kapott Moszkva és a belső területek védelmében is. Iparában a legjelentősebb a repülőgépipar és az ékszerkészítés.

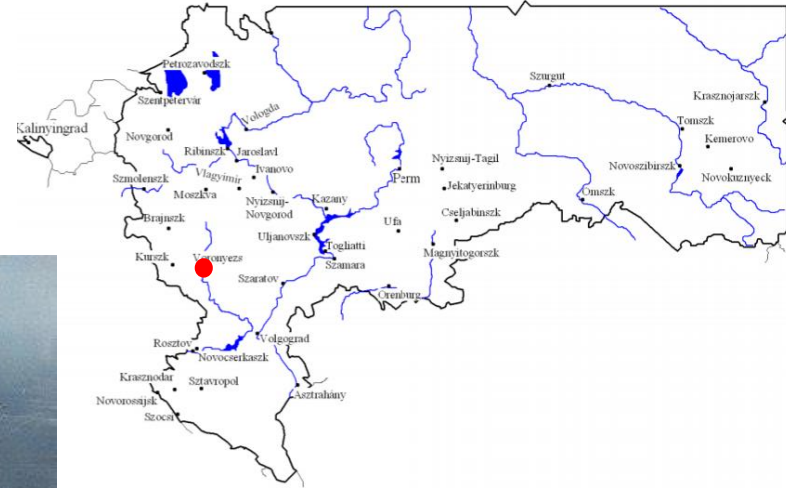

Oroszország

Voronyezs

Az egyik legősbibb és legjelentősebb hajógyártó központ. A környék faanyaga biztosította az alapanyagot évszázadokon át. A második világháború után új iparágakat honosítottak itt meg. Napjainkban fontos vegyipari központ. Jelentős az oktatási, kulturális szerepköre. Itt gyártják a TU-144-es utasszállító repülőgépeket, ezen felül mezőgazdasági gépeket és szerszámgepeket is gyártanak.

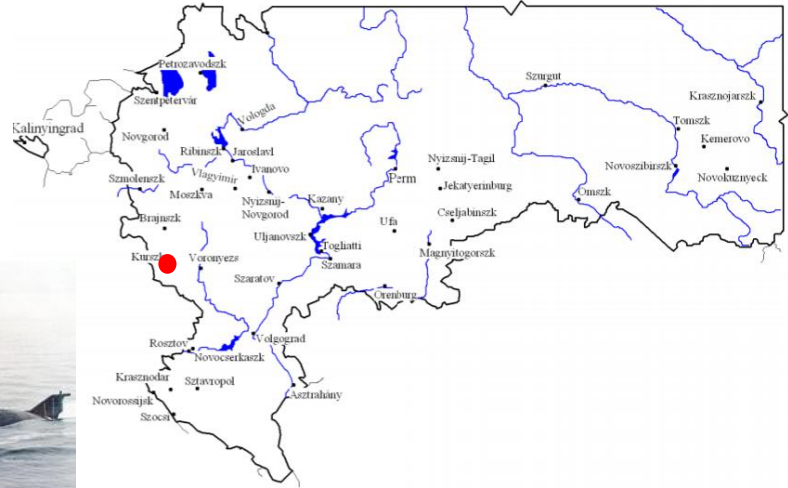
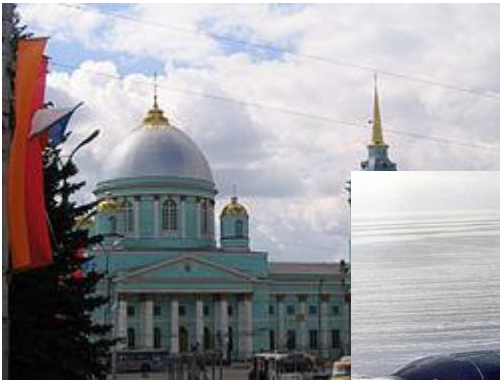

Oroszország

Kurszk

Jelentős gyökerei vannak a kereskedelemnek és élelmiszeriparnak. Főként a búza- és kendertermesztés, valamint az állattenyésztés volt kiemelkedő. Napjainkban jelentősebbé válik bányászata, amely mellett a vasércre települt kohászat is jelen van a településen. Kiemelkedő oktatási és kulturális centrum is egyben.

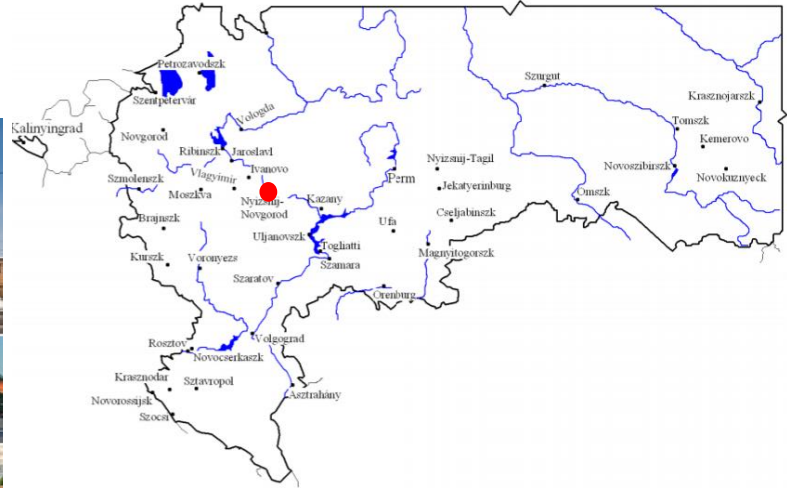

Oroszország

Nyizsnyij Novgorod

Az egykori Gorkij a Volga egyik legnagyobb kikötővárosa. Ennek köszönhetően fontos piaci központ és jelentős szerepet töltött be a Moszkvával folytatott kereskedelemben. A környező faanyagra települve itt is hamar kialakult a hajóépítés és a faipar. Napjainkban főként az Ural felől érkező nyersanyagok feldolgozása jelentős. Így alakult ki kohászata, autóbusz- és teherautógyára. Ezenfelül jelentős a kőolajfinomítás és a vegyipar is a településen.

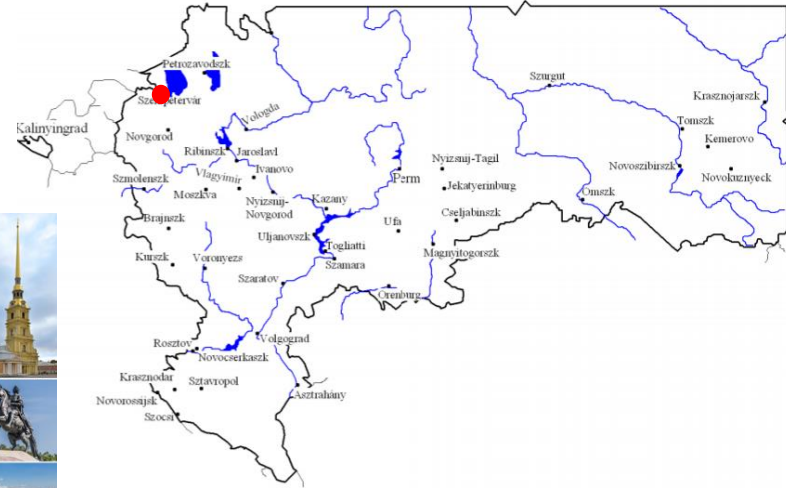
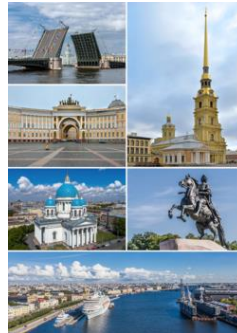

Oroszország

Szentpétervár

A XVIII. században alapította Nagy Péter cár. Oroszország fővárosa 1918-ig. A legfontosabb kereskedelmi kikötő működött a városban, már az 1800-as években számtalan ipari üzem létesült, köztük hajóépítő és -javító, papírgyár és vasöntöde. Ma főként turbinagyárával, atomtengeralattjáró és jégtörő gyártásával emelkedik ki. Ezek mellett természetesen személy- és teherszállítóhajókat is gyárt és javít, de jelentős élelmiszer- és textilipara is. Moszkva utána második legjelentősebb tudományos és oktatási központ. Több tucat akadémiai intézet és egyetem működik a városban. Jelentős az idegenforgalma is. Itt található a világhírű képtár, az Ermitázs.

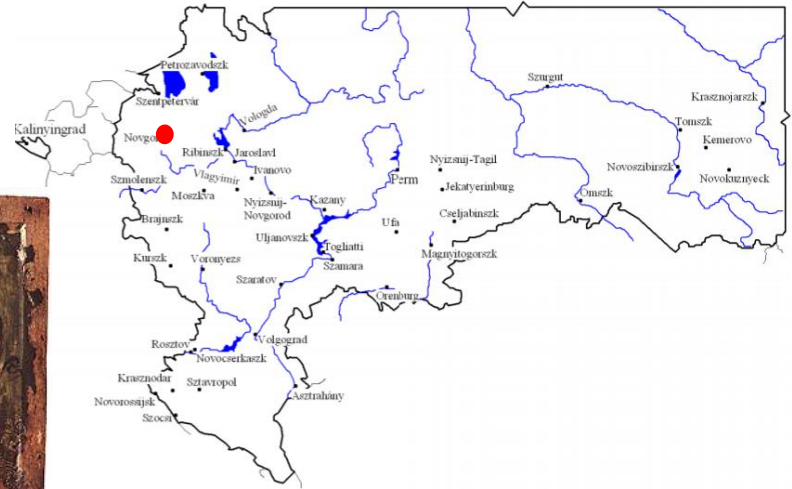
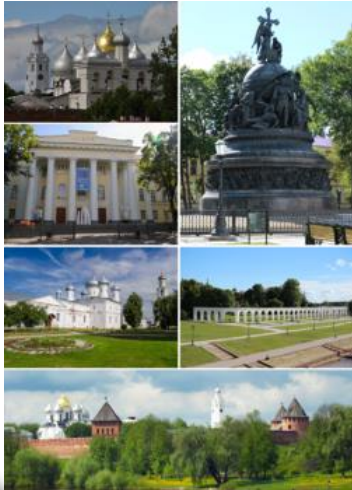

Oroszország

Novgorod

Szentpétervár megépülése előtt jelentős kereskedelmi és közlekedési csomópont volt a XVIII. századtól azonban veszített jelentőségéből. Jelentős vegyipari, és a műemlékeinek köszönhetően idegenforgalmi központ.

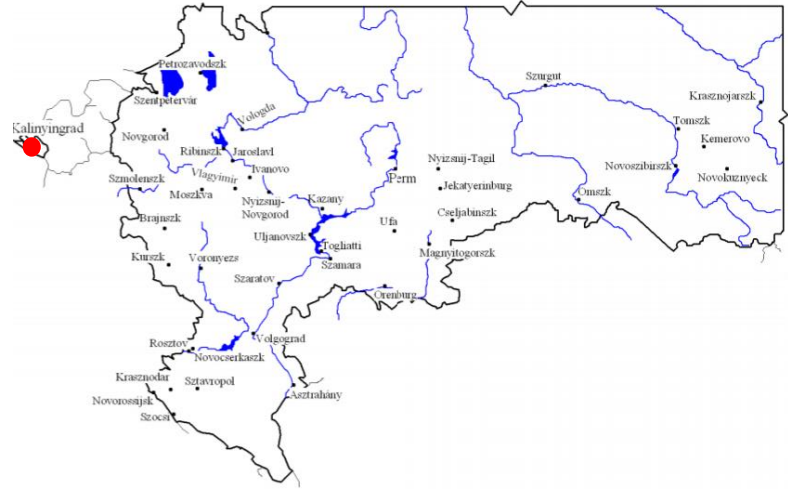

Oroszország

Kalinyingrad

Egy 15 ezer km² -nyi terület központja, amely Litvániával és Lengyelországgal határos. Vámszabad terület, itt bonyolódik az orosz import jelentős része. Kikötője jégmentes, ez tovább emeli jelentőségét. Jelentős a halászata és halfeldolgozása, valamint az erre települt konzervipara. Nehézipara a behozott nyersanyagokra épül.

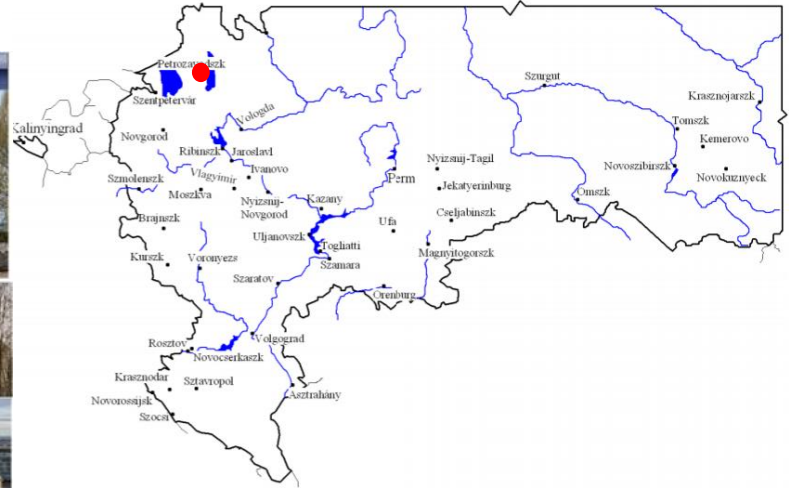
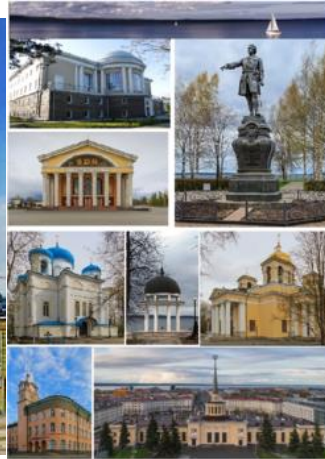

Oroszország

Petrozavodszk

Karélia székelye, a karélok oktatási és kulturális központja. Fegyvergyára mellett vasműve és a környék fájából előállított bútort és papírgazdaságának mozgatói.

Oroszország

Murmanszk

Fagymentes kikötője van. Itt állomásozik az orosz jégtörő flotta, amely a világ legnagyobb jégtörőit állomásoztatja itt (pl. Lenin). Iparára a hajójavítás és -építés a halászat, halfeldolgozás valamint a papíráruk készítése jellemző.

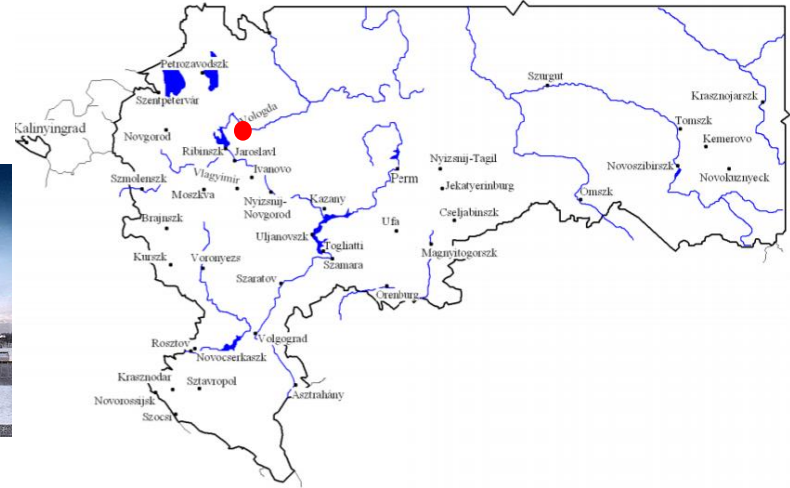

Oroszország

Vologda

A vásárvonal mentén létrejött település. Iparára a fa- és papíripar volt a jellemző, amely napjainkban mozdony- és hajógyártással, illetve javítással egészül ki. Jelentős közlekedési csomópont. Miskolc testvérvárosa.

Oroszország

Arhangelszk

Főként úsztatott fát dolgoznak fel. Jelentős a fára települt ipara. A halászat és halfeldolgozás is fontos a városban. Emellett azonban jelen van a szarvasmarhatartás, ugyanis itt tenyésztettek ki egy hideget jól viselő fajtát, amely az északi országrészben nagyon elterjedt.

Oroszország

Vorkuta

A sarkkörtől mintegy 150 kilométernyire fekszik. A környéken a szénbányászat jelentős.

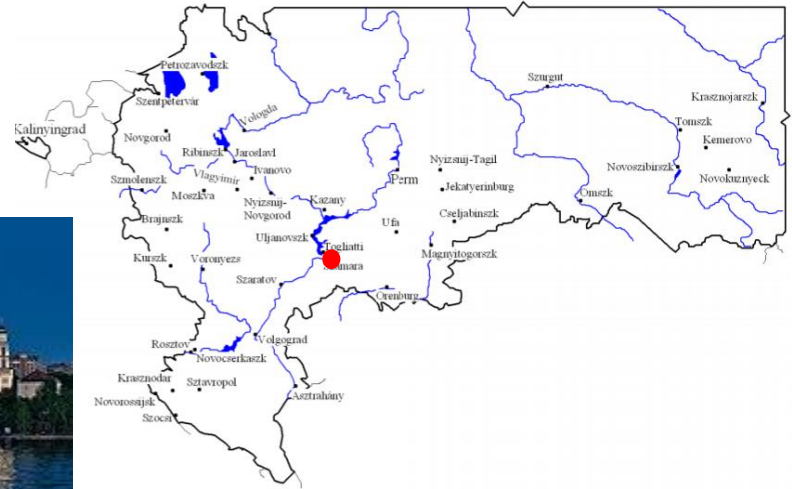

Oroszország

Szamara

Volgai átkelőhely volt. Jelentős kereskedelmi központ. Az egyik legfontosabb gépipari és kőolajfinomító központ. Kiemelkedik könnyűiparából a malomipar, a söripar, valamint a cukoripar.

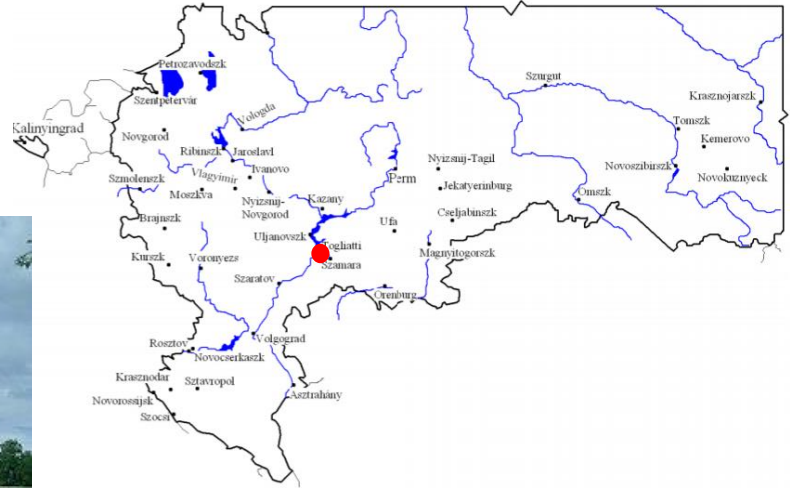

Oroszország

Togliatti

A Kujbisevi erőmű köré telepítették át a várost annak építése után. Jelentős a nitrogénműtrágya-gyártás, amelyen belül is messze kiemelkedik az ammónia. Itt található a VAZ autógyár, ahol a Lada gépkocsik készülnek.

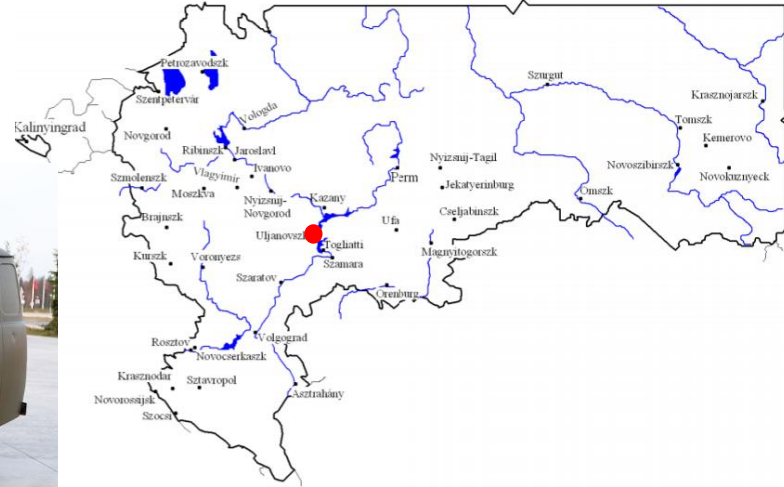

Oroszország

Uljanovszk

Korábbi nevén Szimbirszk. Jelentős szerszámgépgyártó központ. Fontos az autó- és motorgyártása, itt található az UAZ autógyár.

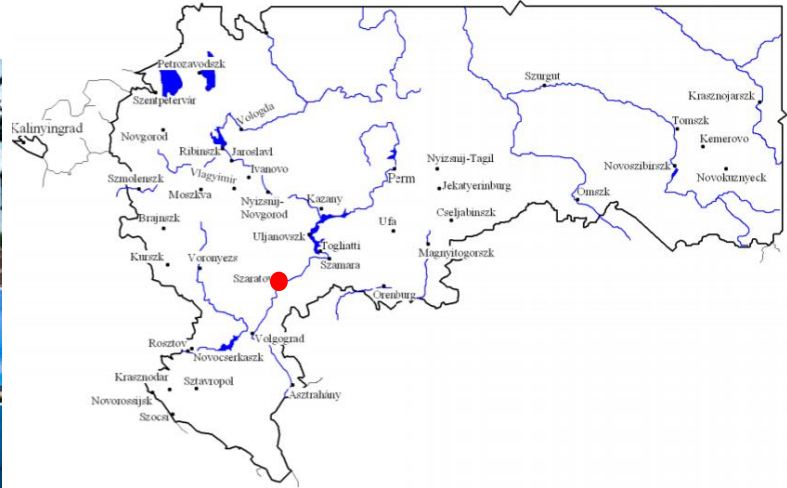

Oroszország

Szaratov

Fontos malomipari, kereskedelmi és közlekedési központ. Ezen iparágak folyamatosan egészültek ki a repülőgép- és trolibuszgyártással, valamint jelentős a földgázra települő vegyipar is.

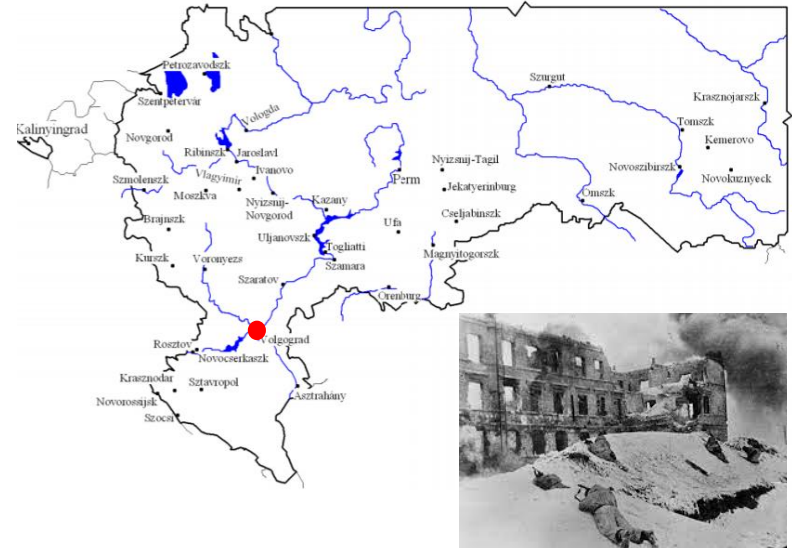
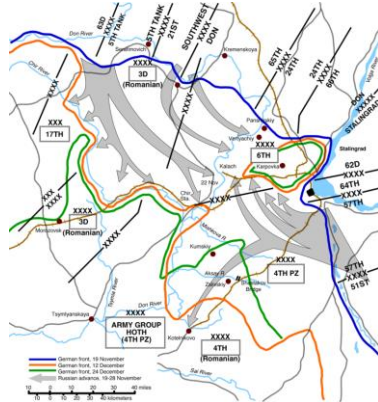

Oroszország

Volgograd

Kereskedelmi és közlekedési csomópontként jött létre. A II. világháborúban szinte teljesen elpusztult. Új lendületet a közelben megépített víziermő adott. Kiemelkedő a vegyipari gépgyártás és a folyami hajók gyártása. Folyamatos növekedésének köszönhetően napjainkban mintegy 70 kilométer hosszan terül el a Volga partján. A város pusztulásának állít emléket a világ legnagyobb szobra, amely a város melletti Mamajev kurgánon található.

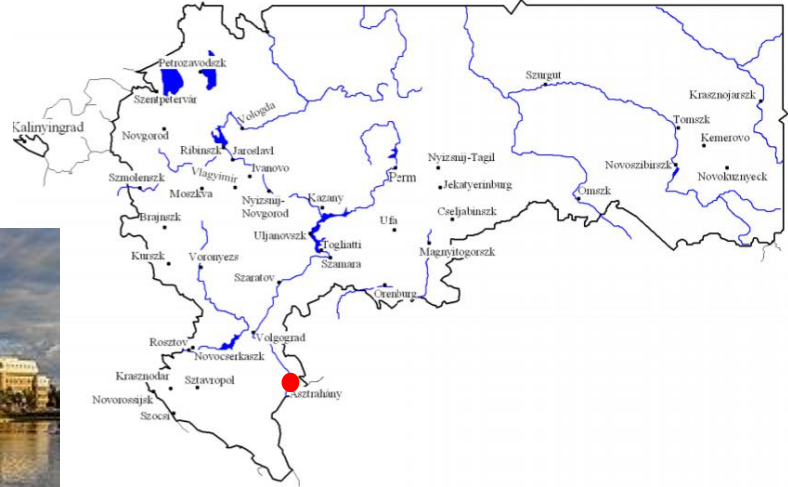

Oroszország

Asztrahány

A Volga-deltában fekszik. Jelentős folyami átkelőhely. A volgai és a Kaszpi-tengeri halászat központja. Erre épül halfeldolgozása, valamint a halászhajógyártás és -javítás a városban.

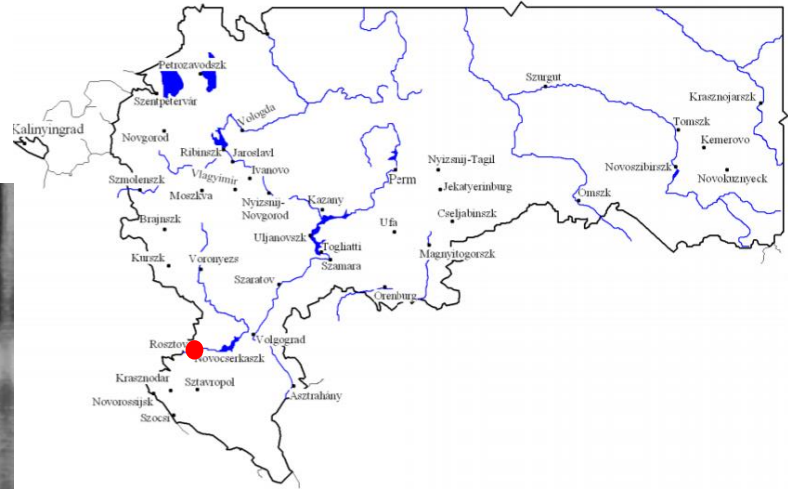

Oroszország

Rosztov

Fontos közlekedési és kereskedelmi központ már alapítása óta. Jelentős, történelmi gyökerekkel rendelkező iparágak, a malom- és dohányipar, valamint a szappanfőzés. A vasút megérkezésével, vagon- és mozdonygyártó, illetve javító üzemet hoztak létre. A szénbányászat beindulása óta jelentős vegyipari központtá nőtte ki magát.

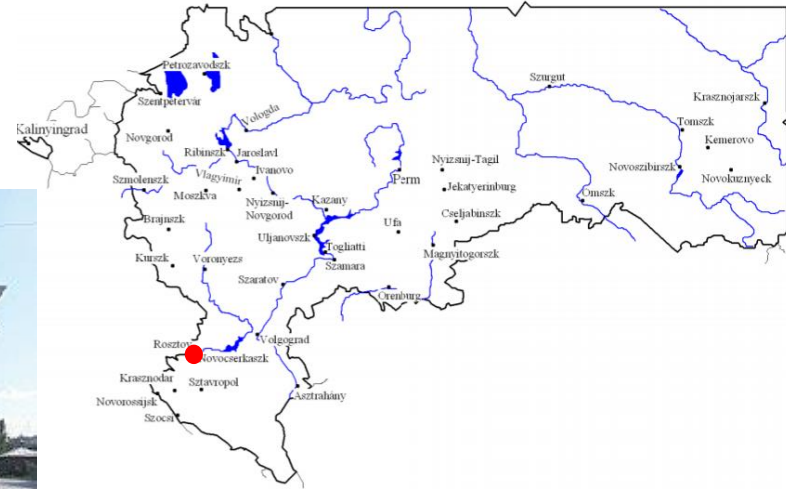

Oroszország

Novocserkaszk

Oroszország legnagyobb, Európa egyik legmeghatározóbb mozdony és vagon gyára működik a városban.

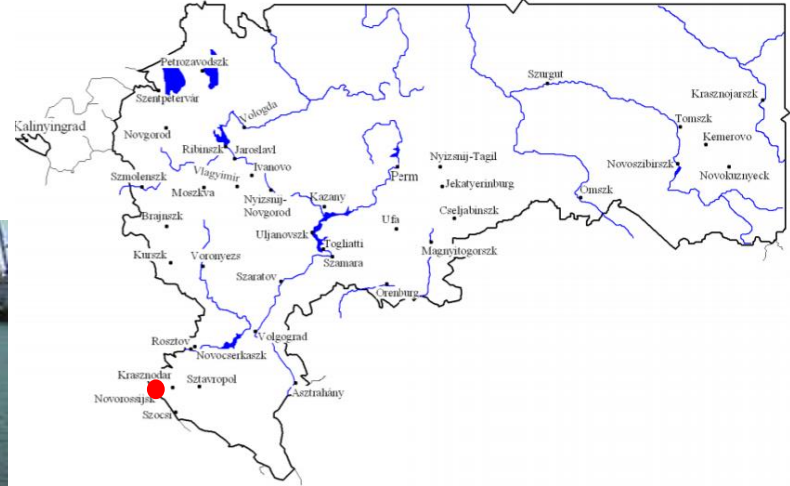

Oroszország

Novorosszijsk

Az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító európai kikötője. Itt kerül hajóra a belső területek felől Európába és Észak-Afrikába irányuló áruk jelentős része.

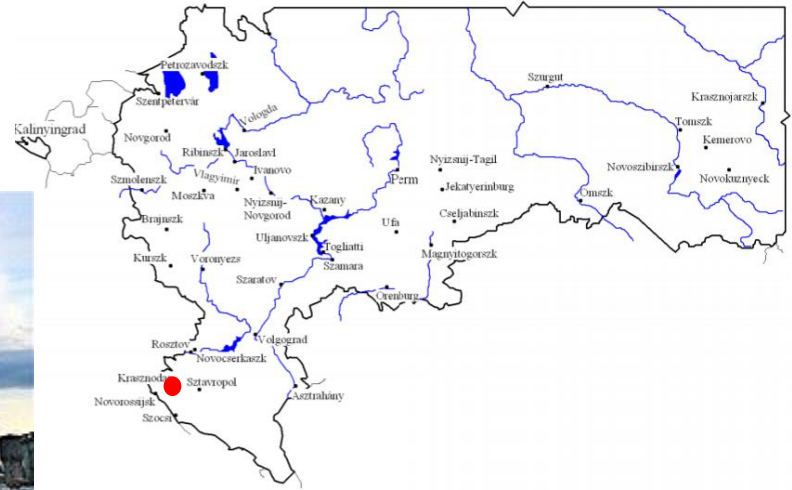

Oroszország

Krasznodar

Oroszország déli, mezőgazdasági területének az egyik legjelentősebb városa. Az ország legnagyobb étolaj- és zsírelőállító üzelei találhatóak itt. Ezen felül hús és cukorgyárai, valamint textilipara jelentős. A nehézipar a mezőgazdaság mellett másodlagos, bár jelentős a szerszámgyépeket és mérőműszereket gyártó üzeme.

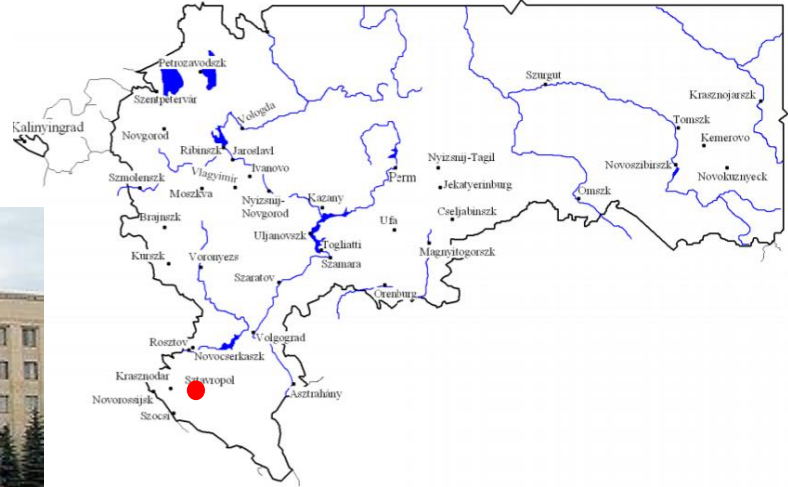

Oroszország

Sztavropol

Krasznodarhoz hasonlóan jelentős a mezőgazdasági tevékenység a város környékén. Itt azonban fontos szerepet kap a környékbeli földgáztermelésre települt vegyipar, valamint a vegyipari gépek gyártása is.

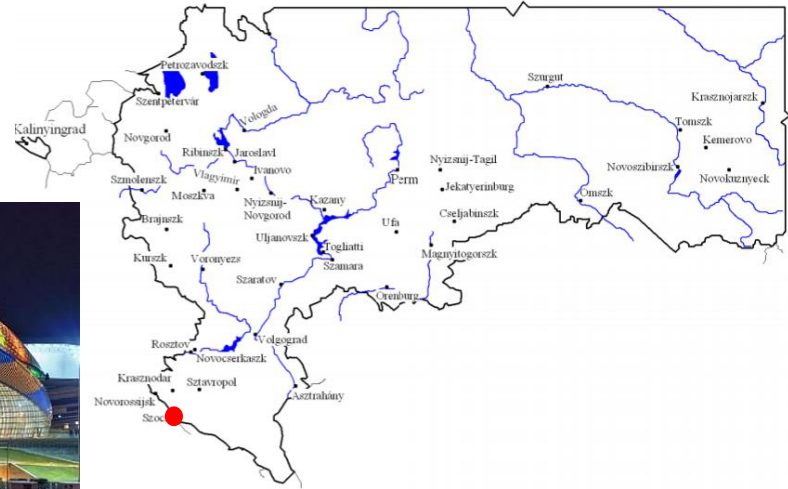

Oroszország

Szocsi

Jelentős idegenforgalmi központ. A 2014-es téli olimpia helyszíne.

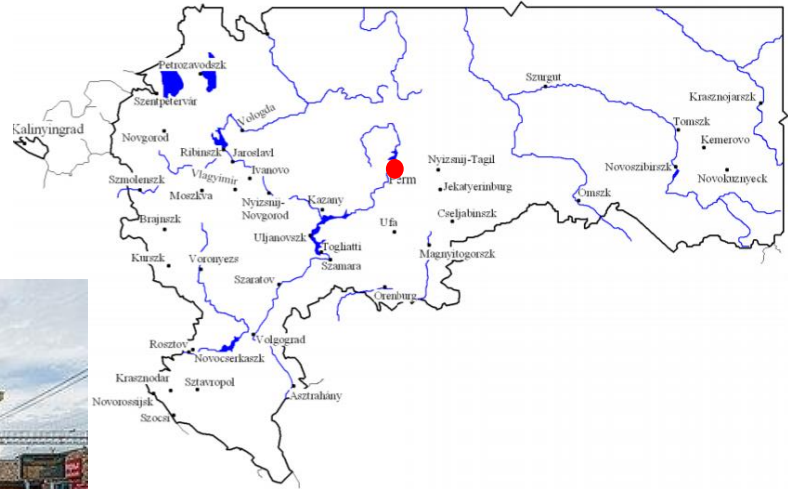

Oroszország

Perm

A Káma folyó partján található város az Urál nyugati előterének legjelentősebb települése. A közelben bányásztott érces és a szén segítette a városban a nehézipar kialakulását. Ennek megfelelően a kohászaté és az acéliparé a vezető szerep, de jelentős a közelben bányásztott sóra épülő vegyipar is.

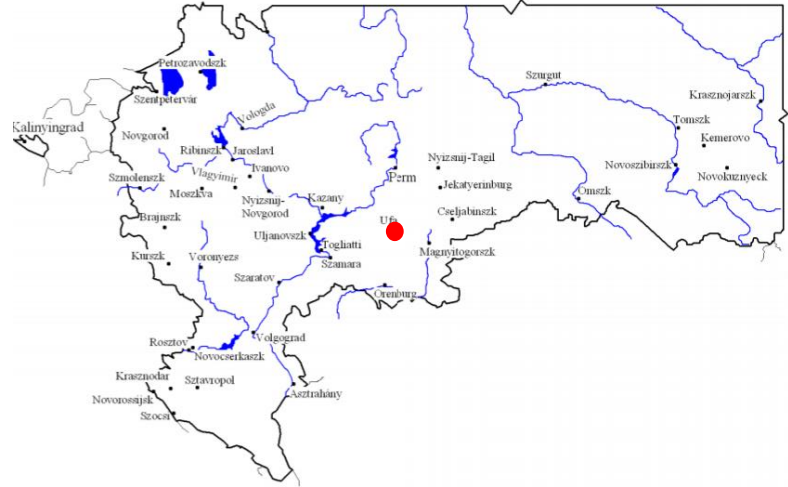

Oroszország

Ufa

Több, mint 1 milliós lakosú nagyváros. Jelentős vegyipépgyártó központ, de jelentős a könnyűipara is, a környékén termelt cukorrépát és napraforgót dolgozzák fel üzemei.

Oroszország

Kazany

Fejlett elektrotechnikai és elektronikai ipara van. Az egyik legnagyobb számítógép összeszerelő üzem található itt.

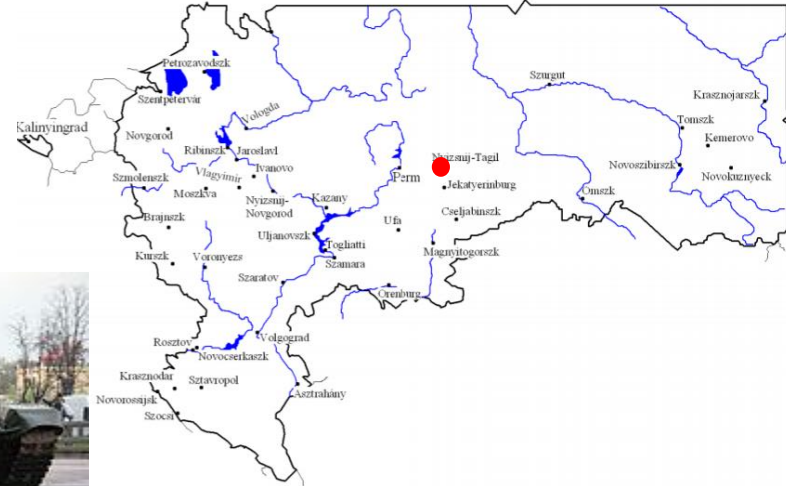

Oroszország

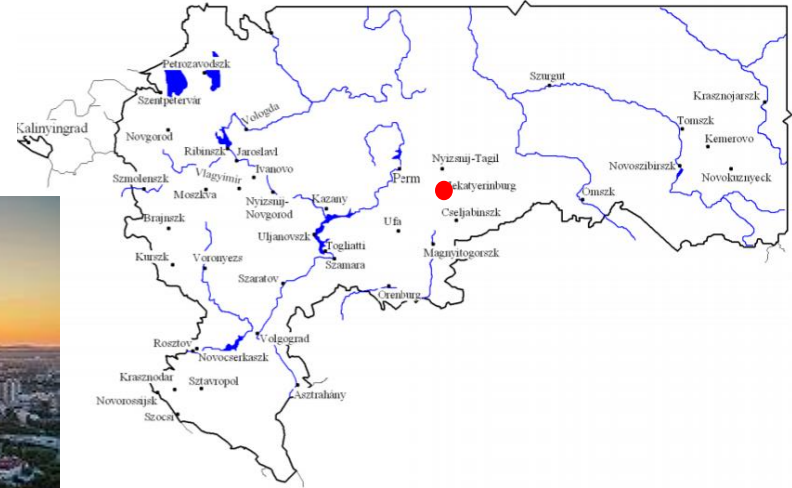

Nyizsnij Tagil

Az Urál-hegység középső részének legnagyobb vasipari központja, amely ipar a helyi nyersanyagokra épül. A kohászáton kívül vagongyára és a melléktermékeket feldolgozó vegyipara jelentős.

1722-ben alapított kohász város. Az Urálban található nyersanyag feldolgozására hozták létre. Ez a település az uráli bányász és kohász városok közigazgatási és kulturális központja. Ennek megfelelően iparára is a feldolgozó ágazatok jellemzőek, csapágy- és szerszámgépelőállító, továbbá vegyipari üzemek vannak.

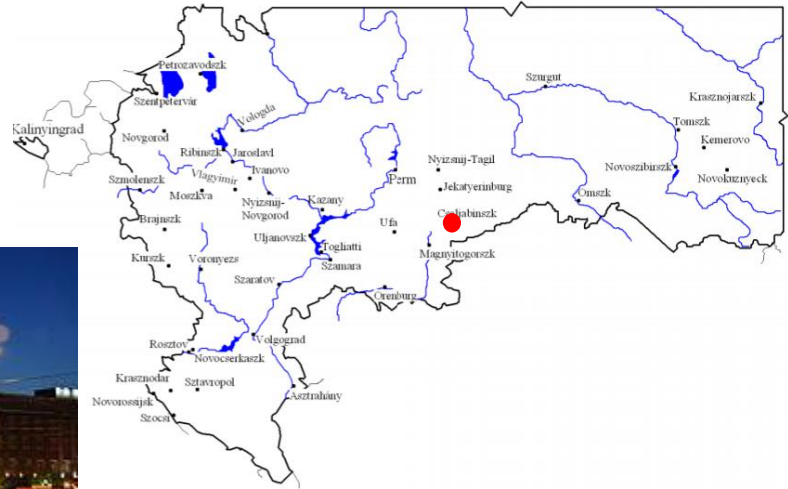

Oroszország

Cserjabinszk

A környező széntelepekre települt kohászata. Főként színesfémeket állítanak elő. Óra-, szerszámgép- és traktorgyára van.

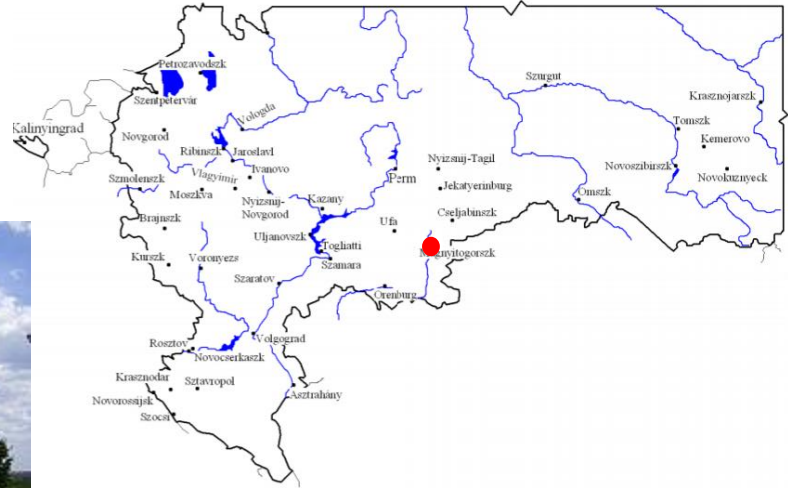

Oroszország

Magnyitogorszk

A Mágnes-hegy magnetitjét dolgozta fel vaskohója, napjainkban Kazahsztánból érkezik a vasérc. Az acélgyártáson kívül a mérőműszer- és bányagépgyára jelentős.

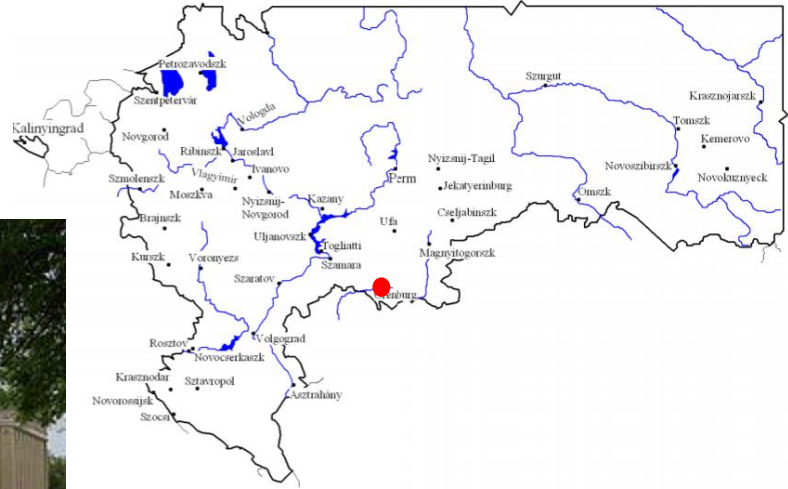

Oroszország

Orenburg

Jelentős kereskedőváros, a Volga vidéke és Kazahsztán között az Ural folyó mellett alakult ki. Jelentős a környéken a mezőgazdasági termelés és az erre települt textilipar. A szibériai gáztermelés emelkedésével folyamatosan fejlődik vegyipara.

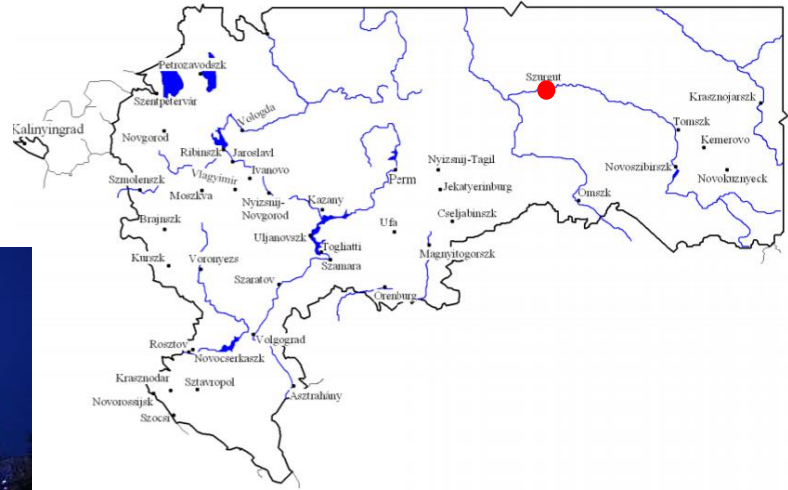

Oroszország

Szurgut

A Nyugat-szibériai-alföld egyik legjelentősebb olajtermelője. Olajtűzelésű erőműve és olajfinomítója van. Jelentős folyami kikötője van az Obon. Fontos, hogy van vasútvonala.

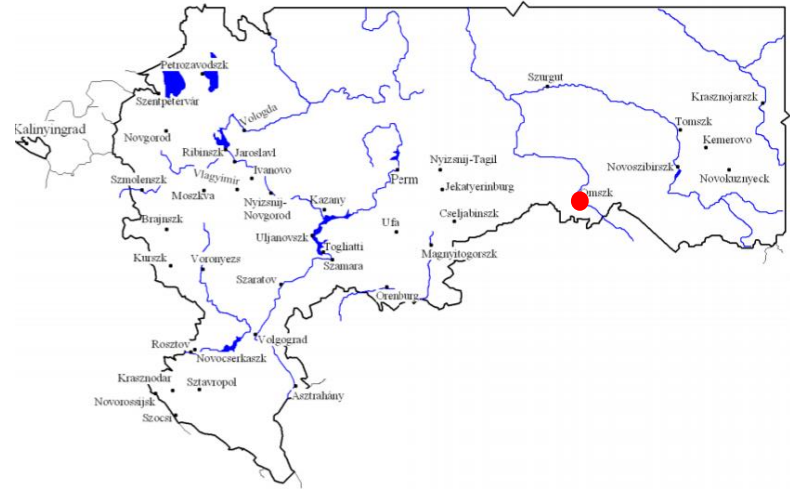

Oroszország

Omszk

Az Irtisz partján fekvő város Nyugat-Szibéria kormányzósági központja. Oktatási és kulturális központ. A főútvonal elkerüli, ezért fejlődése lassú volt. Sokaig ide száműzték a nemkívánatos embereket. A folyami hajózás majd a vasútvonallal megépülése lendítette fel a várost. Jelentős iparágai a mezőgazdasági termékeket dolgozza fel, fontos a malomipar, bőripar, söripar. Igazán jelentőssé a kőolaj tette, amit itt dolgoznak fel nagyüzemben, műanyag- és gumigyára van a városnak.

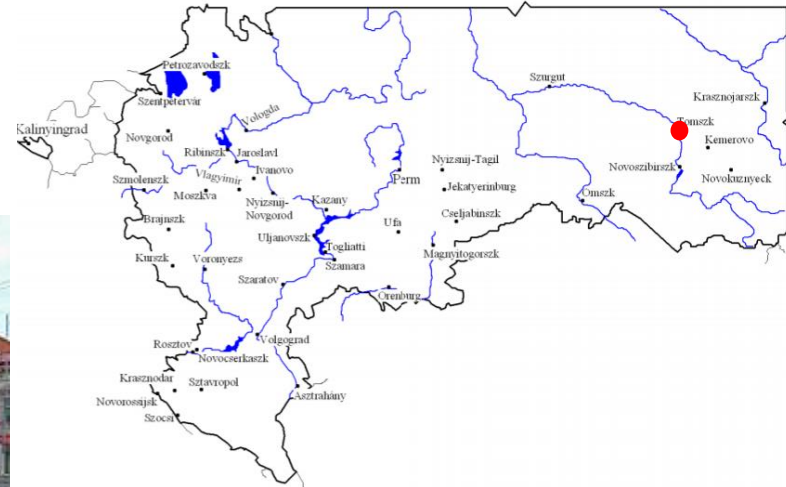

Oroszország

Tomszk

Ősi egyetemi város, jelentős kereskedelmet bonyolít le a folyami hajózás megindulása (XIX. század második fele) óta. Napjainkban a gépgyártás és a vegyipar a két jelentős iparág a városban.

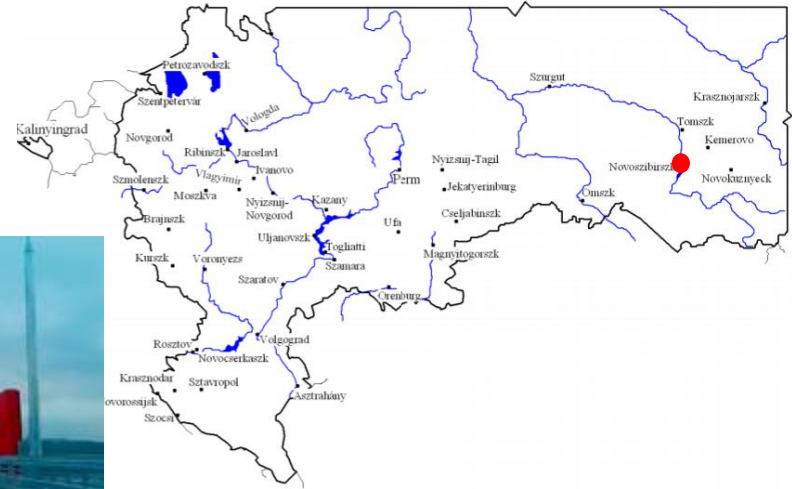

Oroszország

Novoszibirszk

1897-ben alapított város. Napjainkban másfél millió lakosával Szibéria legnagyobb városa. A transzszibériai vasútnak köszönhetően jelentős áruforgalmat bonyolít le és kiemelkedő a kereskedelme is. Iparára a precíziós gépek gyártása jellemző, híradástechnikai cikkek, műszereket gyárt. Fontos vegyipara, valamint azt is meg kell említeni, hogy itt van az Orosz Tudományos Akadémia szibériai központja. Ennek köszönhetően jelentős oktatási és kutatási központ.

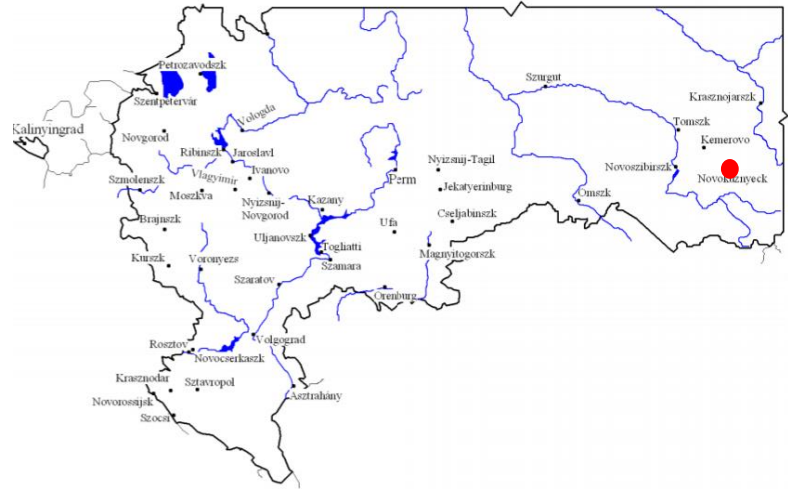

Oroszország

Novokuznyeck

Az egyik legnagyobb vasipari központ. 1933-ban alapították vaskohóját. Ezen kívül még alumíniumkohászattal foglalkoznak a településen.

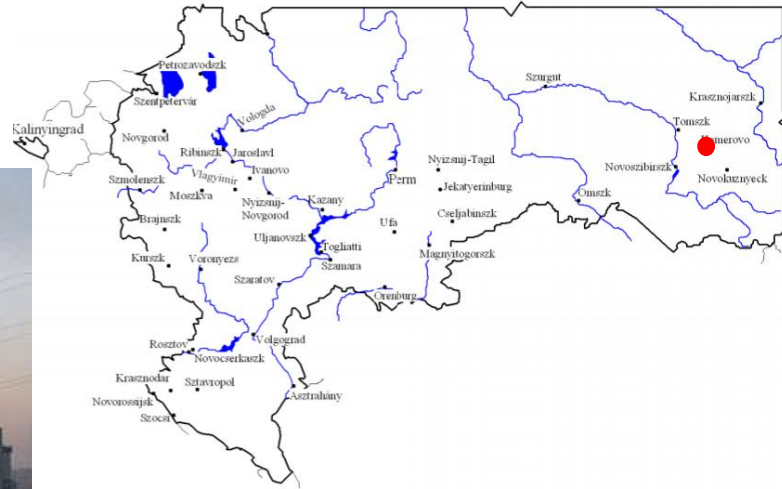

Oroszország

Kemerovo

A Kuznyecki-medence legfontosabb kulturális központja. Nehéziparát a szénbányászat határozza meg.

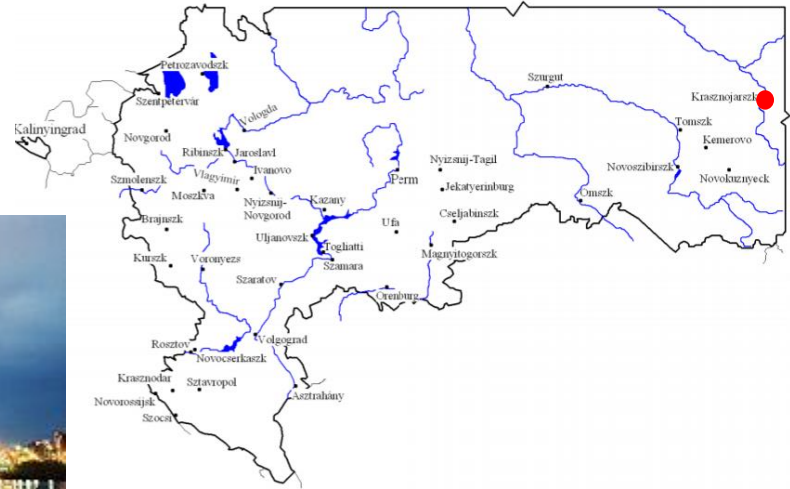

Oroszország

Krasznojarszk

Kelet-Szibéria legnagyobb városa. Kereskedelmi központ. Fontos közlekedési csomópont, a kelet-nyugati vasúti közlekedés és az észak-déli folyami hajózás a két fő közlekedési irány. Sokáig a kisüzemek, elsősorban a vodkagyárak jelentették a fő bevételt, később a vízierőmű megépülte után telepedett meg itt a fémfeldolgozás, alumíniumipar. Hajó- és hídelemgyára országos jelentőségű. Kiemelkedő vegyipara is, ami a környező szénhidrogénekre épül. Bútoriparából kimagaslik a zongorakészítés.

Oroszország

Norilszk

1935-ben alapították a közelben található ércvagyon feltárása miatt. Főként színesércet bányásznak, a környék feketeszenének bányászata még nem kezdődött el.

Oroszország

Uszty-Ilimszk

A közelben megépült vízerőmű tette lehetővé, hogy a KGST egyik legnagyobb cellulóz- és papíruzeme létesüljön itt. A város közelében jelentős mennyiségű és jó minőségű barnaszén és vasérc van, amelyeknek bányászata azonban még nem kezdődött meg.

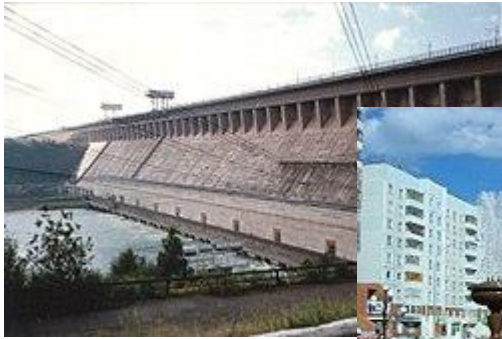

Oroszország

Bratszk

1961-ben átadott erőműve ma a világ nyolcadik legnagyobb kapacitásával rendelkezik. Iparát az itt megtermelt áramra telepítették. Jelenleg alumíniumkohója, jelentős fa- és papíripara van. Erőművének víztározója a legnagyobb a világon, 570 kilométer hosszan nyúlik el, több tucat falut és fél tucat várost kellett kitelepíteni az építése miatt.

Oroszország

Irkutszk

Kezdetben a prémvadászok és az aranyásók kedvelt állomáshelye volt. Fejlődése csak az 1900-as évek elején indult meg, amikor a vasút elérte a települést. Ezután színesfémfeldolgozása, alumíniumkohászata, gépgyártása és kőolajfinomítása vált jelentőssé. Novoszibirszk után ez a település a második legjelentősebb kutató és oktató központ a térségben.

Oroszország

Jakutszk

Kelet-Szibéria legnagyobb városa. A Léna folyó partján fekszik, amelynek köszönhetően a halászat és halfeldolgozás, valamint a faipar fejlődött ki a városban. A XX. században ezekhez az iparágakhoz csatlakozott a környékbeli szén- és földgázbányászatra települt vegyipar.

Oroszország

Vlagyivosztok

Az Orosz Távol-Kelet legjelentősebb városa. Fontos kikötője, amely nem fagymentes. Hajógyártása és -javítása kiemelkedő. Háztartásigép- és gyógyszergyártása van, amelyen kívül élelmiszeripara érdemel említést

Oroszország

Habarovszk

Jelentős hadiüzemei majd gépgyárai voltak, napjainkban a dízelmotor és a folyami hajógyártás a meghatározó a másfél évszázados múlttal rendelkező város életében.

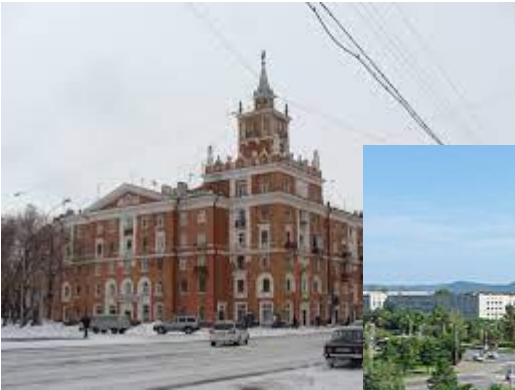

Oroszország

Komszomolszk

Jelentős a színesfémkohászata és itt található a térség egyetlen vaskohója is. Fafeldolgozása, papír- és bútoripara országos jelentőségű.

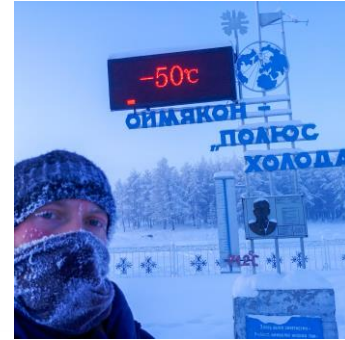
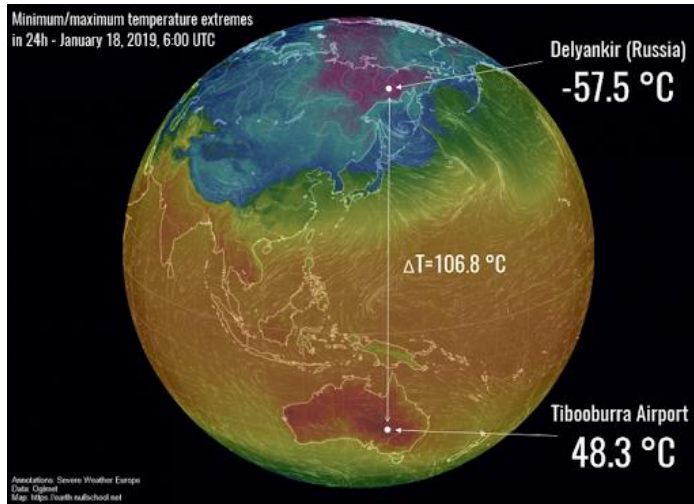

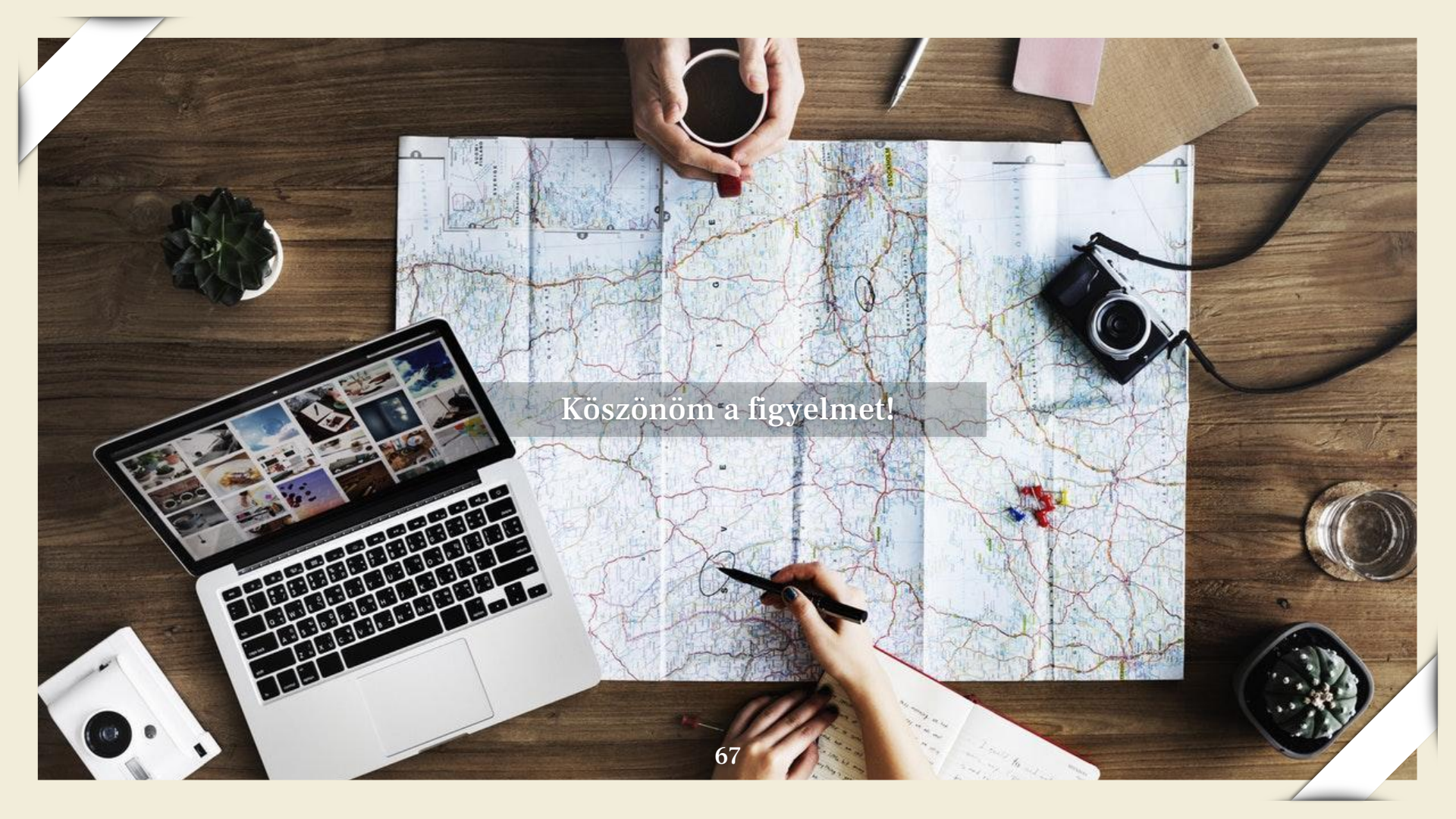
Oroszország

Omjakon

A Földön mért legalacsonyabb hőmérséklet, -78 Celsius-fok volt a településen.

Köszönöm a figyelmet!